

De goede strijd – 2

GEWAAGDE ONTSNAPPING

TRICIA GOYER

Roman

Vertaald door Carianne van Holst

Uitgeverij De Parel – Doornenburg

Gewaagde ontsnapping is het tweede deel van het tweeluik *De goede strijd* en vertelt het verhaal van een moedige vrouw die net voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog haar comfortabele leven in Londen opoffert om te helpen met de kindertransporten in Tsjecho-Slowakije. Eerder verscheen *Verborgten moed*

Nederlandse vertaling © Uitgeverij de Parel – Doornenburg, 2018
Duisterestraat 20a, 6686 CT Doornenburg
www.uitgeverijdeparel.nl

Oorspronkelijk verschenen in het Engels onder de titel *A Daring Escape* bij Harvest House Publishers, Eugene, Oregon 97402, U.S.A.
Copyright © 2017 by Tricia Goyer

De Bijbelcitaties in deze uitgave zijn afkomstig uit de Herziene Statenvertaling.

Vertaling: Carianne van Holst
Opmaak omslag: TMgraphics.nl
Opmaak binnenwerk: TMgraphics.nl
ISBN 9789492408143
NUR 342

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeleevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, hetzij mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor recensies mogen korte bloemlezingen worden gebruikt.

All rights reserved. No part of this publication might be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of the publishers. The only exception is brief quotations in printed reviews.

— PROLOOG —

Ústín, Tsjechië

20 september 1993

Condens droop van de uit steen gehouwen muren, terwijl Charles zichzelf in de droge put liet zakken, op zoek naar de schat die zijn grootvader verborgen had voordat de geallieerden het Sudetenland aan Hitlers doodseskader hadden opgeofferd. De stenen muren en de aardachtige, vochtige geur deed hem denken aan de middeleeuwse kerkers en geheime tunnels waar hij als kind over gelezen had en aan de verhalen over avonturiers die op zoek gingen naar een schat.

De uitrusting die Charles droeg, was verbonden aan een touw en vastgemaakt aan een katrol – het idee van zijn vader. Charles beseftte dat zijn grootvader vijfenvijftig jaar geleden niet over zo'n werktuig had beschikt en hij vroeg zich af hoe de man het voor elkaar had gekregen om af te dalen en de schat hier te verbergen. *Als er werkelijk een familieschat bestaat.*

Hoewel hij het verhaal zijn leven lang te horen had gekregen, wist Charles niet zeker of dat wat zijn grootvader aan Charles' vader had verteld de waarheid was, of enkel een poging om zijn vader af te leiden van de toenemende oorlogsdreiging net buiten hun huis. Hij zou er snel achter komen.

Op aandringen van zijn vader waren ze gekomen om de schat te zoeken. Het land van zijn overgrootmoeder was een aantal maanden

geleden als een vergoeding aan hun familie teruggegeven. Zijn vader, een gepensioneerde, christelijke dominee die was opgegroeid als de zoon van een Joodse winkelier, had slechts een paar weken nodig gehad om vluchten te boeken naar de plek die zijn gedachten en hart nooit verlaten had.

De vorige dag, toen ze de trap van het vliegtuig af liepen, nadat ze op het Praagse vliegveld geland waren, had Charles het gevoel gehad dat zijn vader niet alleen gekomen was om de schat te zoeken, maar ook om zijn verleden achter zich te kunnen laten en enige richting te vinden wat betreft zijn toekomst.

Dit is ook mijn verhaal, zei Charles in zichzelf. Niemand van hun familie zou in leven zijn als anderen hun leven niet in de waagschaal hadden gesteld, met name een speciale vrouw van wie zijn vader had gezegd dat hij haar nooit zou vergeten.

‘Zie je de initialen in de steen?’ De woorden van de oudere man echoden tegen de muren van de put. Hoewel dit de eerste keer was dat hij weer terug was in zijn vaderland, nadat hij in 1939 met het kindertransport was weggevoerd, was zijn Tsjechische accent nog steeds sterk. De meeste mensen wisten dat Ondřej Šimon, of Andrew Simon, zoals hij in Amerika bekendstond, van Europese afkomst was, maar weinigen begrepen wat hij tijdens de oorlog had meegemaakt. Voor Charles was het ook moeilijk geweest om het te begrijpen, totdat hij hier kwam. Zijn vader leek tot leven te zijn gekomen toen ze hier gearriveerd waren, alsof het landen op vaderlandse bodem de sleutel was geweest om de emoties los te maken die diep vanbinnen verborgen lagen.

Toen ze de vorige dag voor de astronomische klok op het oude stad plein van Praag hadden gestaan, had zijn vader – die zonder een traan te laten honderden lezingen had gehouden over zijn oorlogservaringen – gehuild en had zwaar op zijn zoon geleund. Toen, alsof hij zich de nazi’s herinnerde die over de straten met kinderkopjes hadden gemarcheerd, had hij Charles hand vastgegrepen en erop aangedrongen dat ze terug zouden keren naar de stilte van hun hotelkamer. Zij aan zij hadden ze met snelle passen voortgelopen,

terwijl de herinneringen zijn vader als jachthonden achtervolgden.

Het was sowieso al een wonder geweest dat zijn vader uit Tsjecho-Slowakije had weten te ontsnappen. De meerderheid van de Joodse jongens van zijn leeftijd waren vergaan tot as in de crematoria van Terezín, Sobibór, en Auschwitz.

‘Ik ben ernaar op zoek,’ riep Charles naar boven, terwijl hij de wirwar van gedachten wegduwde naar de diepten van de put en zijn aandacht weer richtte op zijn taak.

Charles legde zijn handen tegen de vochtige stenen muur en draaide zichzelf langzaam in het rond, terwijl hij net onder de opening bungelde. Hij nam aan dat zijn grootvader een touw aan een dichtbij zijnde boom had gebonden om zichzelf in deze put naar beneden te laten zakken. Had hij verwacht dat zijn jonge zoon hetzelfde zou doen?

Zijn hoofdlamp verlichtte de grijze stenen. Toen hij langzaam een halve cirkel had gedraaid, viel zijn oog ergens op. Hij hapte naar adem, en koele lucht vulde zijn longen. Op ooghoogte bevond zich een gegraveerde steen met de letters ‘A.S.’, onaangetaast tijdens de afgelopen vijfenvijftig jaar.

‘Ik zie het!’ riep hij omhoog naar zijn vader.

Charles stak zijn hand in zijn achterzak en trok de lange, ijzeren vijl tevoorschijn die zijn vader vanuit zijn werkplaats in Michigan had meegebracht. Hij schoof het uiteinde van de vijl onder de steen en was verbaasd hoe gemakkelijk de steen van zijn plaats schoof en hoe licht hij was in zijn hand. Hij was rechthoekig, niet meer dan tien centimeter dik – het formaat van een kleine doos ontbijtgranen. Daarna ontdekte Charles dat het slechts een dekmantel was voor een geheime ruimte die zich erachter bevond, en zijn respect voor de grootvader die hij nooit gekend had, nam toe. Was Abram Šimon als kind ook zo gefascineerd geweest door middeleeuwse verhalen en verborgen schatten?

Het verbaasde Charles dat zijn grootvader zo’n slimme geheime ruimte gecreëerd had en dat de man de dreiging had ingezien van de

Duitsers, die zich aan de grenzen van hun land hadden opgesteld. Hij had het niet enkel ingezien, maar ook vooruitgedacht door iets van waarde te verbergen en zijn jonge zoon de locatie mee te delen. En nu zou de erfenis van Abram Šimon voortleven door middel van de verhalen – en hetgeen zich in deze geheime nis bevond.

‘Ik heb de steen voor de opening weggehaald. Wat denkt u ervan, pap? Moet ik mijn hand erin steken en kijken wat ik vind?’

‘Moet je dat werkelijk vragen?’ Nerveus gelach echode door de put. ‘Waarom heb je dat nog niet gedaan? Wacht je totdat ik ter plekke een hartaanval krijg?’

Charles stak zijn hand in de opening en zijn vingers streken langs iets zachts en nats. Bevond zich daarbinnen een levend wezen? Hij trok zijn hand snel terug en scheen toen met zijn hoofdlamp in de ruimte. Een donkere vorm vulde de opening. Een zwartfluwelen zak. Een geborduurde Davidsster die op het fluweel was genaaid, reflecteerde het licht van zijn hoofdlamp, evenals Hebreeuwse letters die hij niet kon ontcijferen.

Charles stak zijn hand naar binnen en trok. De zak was fors – groter en zwaarder dan hij gedacht had. Hij moest hem heen en weer wrikken om hem uit de ruimte te krijgen. Uiteindelijk kreeg hij het voor elkaar om hem los te trekken, hoewel hij bijna uit zijn handen glipte en in de diepte van de put viel.

‘Ik heb hem!’ riep hij omhoog naar zijn vader, terwijl hij de zware zak in zijn ene hand probeerde te balanceren en de steen in de andere.

‘Klaar om omhoog te worden getrokken?’

‘Wacht even. Laat me de steen terug stoppen.’

‘Ne!’ riep zijn vader, terugvallend in de Tsjechische taal, zoals hij vaak deed wanneer gedachten aan zijn thuisland hem in beslag namen. ‘Breng die ook mee omhoog. Ik wil hem zien.’

Hij wilde hem zien. Wilde de connectie met zijn vader voelen. Wilde eraan herinnerd worden hoe hij voor hem gezorgd had en van hem had gehouden.

‘Goed dan, trek me omhoog!’

Charles liet zichzelf door de langzame rukken van zijn vader omhoogtrekken naar de oppervlakte, vrijwel op dezelfde manier als hij zich door de jaren heen had laten meeslepen door de verhalen van zijn vader. Veel overlevenden weigerden te praten over wat ze hadden meegemaakt, maar bij zijn vader was het tegenovergestelde het geval geweest. Zo lang als Charles zich kon herinneren, had zijn vader scholen en organisaties bezocht om lezingen te houden over zijn gewaagde ontsnapping en over de manier waarop zijn leven gespaard was gebleven.

De gouden Davidster die op de fluwelen zak geborduurd was, getuigde van vervlogen tijden en een familie die Charles nooit gekend had. Het getuigde van zijn grootvader, die een manier gevonden had om de achtergebleven personen een geschenk na te laten, zelfs na zijn dood. Maar het was bovenal een herinnering aan wie zijn vader was en het wonder dat zijn leven had gered in een wereld die verscheurd werd door oorlog en waar helden uit de meest onwaarschijnlijke plaatsen tevoorschijn waren gekomen.

— 1 —

Londen, Engeland

Maandag 12 december 1938

Ondanks de warmte van de kleine kolenkachel in de serre, hield Amity Mitchell. Tegenover haar zat haar leerlinge over haar boeken gebogen; of ze deed in ieder geval alsof, omwille van haar privélerares.

Hoewel het over een paar weken al Kerst zou zijn en er sneeuwvlokken vielen, stond de vijftienjarige Celia, haar leerlinge en vriendin, erop dat ze wilde studeren in de glazen serre die verbonden was met de grote Londense familiewoning. Het was al erg genoeg voor Celia dat zij en haar vader de winter doorbrachten in hun huis in Londen en hun landgoed in Somerset voor een seizoen verlieten, maar de jonge vrouw kon het tijdens haar lessen niet uithouden binnen de benauwde muren van het stenen herenhuis. De koude serre was een compromis.

Celia hunkerde naar het uitgestrekte platteland. Ze hunkerde naar frisse lucht, naar vrijheid. Deze glazen kooi die Amity haar kon bieden, kwam er het dichtstbij in de buurt. Celia was zich er totaal niet van bewust dat heel Engeland een glazen kooi was geworden voor Amity. Een plek om de kille wereld buiten de rotsachtige kusten van het Verenigd Koninkrijk gade te slaan. Een fragiele bescherming waarvan Amity vermoedde dat die zou breken, zodra Adolf Hitler,

bondskanselier van Duitsland, zijn vuist met kracht zou opheffen tegen haar geadopteerde vaderland. De wereld was reeds getuige geweest van Duitslands haat en geweld tegen de Joden. De pogrom tijdens de *Kristallnacht* op 9 november, toen Joodse huizen, winkels, ondernemingen, en synagogen verwoest waren, had aangetoond wat er gebeuren zou met iedereen die Hitler wenste te vernietigen. Men zei dat honderden Joden vermoord waren en duizenden gearresteerd. Meenden de Engelsen dat een dergelijk lot hun bespaard zou blijven?

Denk niet zulke afschuwelijke dingen, sprak Amity zichzelf berispelend toe, maar het werkte niet. Met de recente ondertekening van het Verdrag van München, dat nazi-Duitsland toestemming gaf om gedeelten van Tsjecho-Slowakije te annexeren, begon ze op iedere straathoek een dreiging te zien, achter elke lach een Duitse spion, net als in een van de romans van Celia's vader.

Amity moest zich concentreren op het onderwijzen van één jonge vrouw, in plaats van toe te staan dat haar gedachten grenzen overstaken en te piekeren over buitenlandse aangelegenheden waar ze geen controle over had. *In ieder geval vandaag*. Maar hoe zat het met de vakantie die voor de deur stond? Ze overwoog serieus om grenzen over te steken en tot diep in het hart van Europa te reizen. Zou het haar positie hier in gevaar brengen als ze, op verzoek van haar broer, voor een tijd zou vertrekken? Opnieuw werd ze vervuld met zorgen.

Doe je werk en doe het goed, en wellicht zal Charles dan besluiten om je contract te verlengen, hield ze zichzelf voor. Niet elke Amerikaan kreeg, zoals zij, de kans om van de Londense samenleving te genieten. Maar was er meer voor haar weggelegd?

Net als Celia hield Amity van het landhuis van haar werkgever: een georgiaans landhuis met de naam Cartwright Manor, in de buurt van het dorp Templecombe. Maar het huis in de stad was ook niet mis. Het was groter dan elk huis dat ze in de Verenigde Staten had gezien en bevond zich aan The Drive, een van de mooiste gedeelten van Londen in het South Woodford District. Amity had haar eigen

grote slaapkamer met een badkamer en het grootste gedeelte van de tijd voelde ze zich meer een lid van de familie dan een werknemer.

En toch was het jaar bijna voorbij en had Clark haar contract voor volgend jaar niet ter sprake gebracht. Wilden ze nog steeds dat ze bleef? Celia was een intelligent meisje. Vond haar vader het onnodig om een privélerares in te blijven huren om haar voor te bereiden op de universiteit, maar was hij bang om dat tegen haar te zeggen? Amity zou het begrijpen als dat het geval was.

Amity genoot van de flexibiliteit en de vrijheid die het werk als privélerares met zich meebracht. Had zij toen ze Celia's leeftijd had maar de kans gekregen om te onderzoeken en te dromen, in plaats van voor haar moeder en stiefvader te moeten zorgen toen haar halfbroer Andrew naar het buitenland verhuisde.

Andrews vader was een Britse zeekapitein en hij had haar moeder ontmoet tijdens een vakantie en was daarna met haar getrouwd. Toen hij omkwam bij een schipbreuk, was haar moeder teruggekeerd naar Amerika en voor de tweede keer getrouwd, waarna Amity geboren was. Andrew was vijf jaar ouder en was een liefhebbende broer voor haar geweest; haar hart was gebroken op de dag waarop hij besloot te vertrekken. Zijn Britse grootouders waren gek op Andrew en hij was als tiener naar Londen verhuisd en had zijn zaakjes goed voor elkaar.

Nadat haar ouders bij een auto-ongeluk waren omgekomen, had Andrew haar laten overkomen en een paar jaar na haar aankomst had hij haar voorgesteld aan de succesvolle schrijver Clark Cartwright, een weduwnaar die op zoek was naar een jonge privélerares die Celia onder de duim kon houden, maar die aan de andere kant niet te star zou zijn ten opzichte van haar bijzondere gaven.

‘Onderwijs het kind zonder haar verbeeldingskracht teniet te doen,’ had Clark dringend verzocht. Amity probeerde in beide opzichten haar best te doen.

Amity wreef in haar handen om de kou te verjagen en Celia keek op van het geschiedenisboek dat voor haar lag. Haar ogen werden groot toen ze over Amity's schouder uit het raam keek.

‘O, kijk, Ami!’ Celia sprong overeind en wees naar een vogel die bij het struikgewas rond hipte. ‘Het is een lijster. En kijk, hij heeft een rood besje in zijn snavel. Wat een brutaal beestje, hè?’

Amity zuchtte. Hoe zou ze er ooit voor kunnen zorgen dat deze jonge vrouw zich op haar studie richtte als haar hart ernaar verlangde om in de wintertuinen op ontdekking uit te gaan?

‘Inderdaad erg brutaal.’ Amity glimlachte geforceerd. ‘Weet je wat, laten we onze geschiedenisles afmaken en dan zullen we ons goed inpakken en een wandeling gaan maken. Misschien kun je de camera gebruiken die je voor je verjaardag hebt gekregen.’

‘Ik kijk liever naar vogels dan ze te fotograferen, maar het was een attent cadeau van vader. Maar moeten we echt dit hoofdstuk afmaken? Dat kunnen we altijd morgen nog doen.’ Celia knipoogde.

Amity schoof Celia’s boek dichterbij naar zich toe en keek vlug de bladzijden door die ze al besproken hadden. ‘Nou, als ik je nu eens twee vragen stel en als je ze allebei goed beantwoordt zullen we morgen de rest van het hoofdstuk doornemen.’

Celia ging rechtop zitten in haar stoel en stopte een pluk zijdeachtig, zwart haar achter haar oren. Haar haar was het tegenovergestelde van Amity’s eigen kastanjebruine lokken, die stijl noch zijdeachtig waren.

Celia sloeg haar handen ineen. ‘Twee vragen. Daar voel ik wel wat voor.’ Ze droeg een donkerblauwe jurk en een witte trui, en de jonge vrouw leek elke dag meer op een dame, behalve op momenten als deze, wanneer het kleine meisje in haar wilde spelen en op onderzoek uit wilde gaan.

Amity hield het boek schuin, zodat haar leerlinge de antwoorden niet kon zien en bladerde een paar bladzijden terug. Ze schraapte haar keel. ‘Eerste vraag. Welke wrede indringer werd “de gesel Gods” genoemd?’

‘Heb je het over de vierde eeuw, of over vandaag de dag?’ Celia grijnsde. ‘Want vader denkt dat Hitler nog maar net begonnen is na de annexatie van het Sudetenland en grootvader heeft de Duitsers

sinds de Grote Oorlog altijd de “Hunnen” genoemd. Dus als je dat bedoelt...’ Ze zweeg, in haar blik blonk iets van humor.

Amity trok een wenkbrauw op en vroeg zich af hoelang ze de intelligentie van haar leerlinge nog bij zou kunnen houden. ‘Ik ben het met je vader eens wat Hitler betreft – en ja, de Duitsers werden vaak “Hunnen” genoemd tijdens de oorlog – maar ik had het over de *vijfde* eeuw, welteverstaan.’

‘Dan is het Attila de Hun, uiteraard.’ Celia bestudeerde haar nagelriemen, alsof de vraag haar verveelde. Toen schoot ze overeind en schoof opgewonden heen en weer op haar stoel. ‘Maar nu we het toch over indringers hebben, heb je gehoord dat er een nieuwe roman is verschenen, *The White Stag*, over de Hunnen en Attila’s vernietigende tocht door Europa? Wat een drama moet dat zijn. Ik neem aan dat het regelrecht briljant is en papa heeft me beloofd om een exemplaar voor me te kopen, de volgende keer dat we naar de boekhandel gaan. Hij heeft er goede verhalen over gehoord, ondanks het feit dat het door een Amerikaanse auteur geschreven is.’

Amity zette een hand op haar heup. ‘*Ondanks* het feit?’ Ze kneep haar ogen tot spleetjes en deed alsof ze beledigd was.

‘Tweede vraag,’ zei Amity toen vlug, voordat Celia van wal zou steken over andere nieuwe boeken die ze graag wilde lezen. ‘Wat was de naam van de paus die Attila net buiten Rome tegenhield en van hem de belofte ontving dat hij zich terug zou trekken uit Italië en vredesonderhandelingen zou starten met de keizer?’

Celia stond op en streek met haar handen haar rok glad. ‘Paus Leo I. Kunnen we nu naar buiten gaan?’

Amity sloot het geschiedenisboek. ‘Ja. Je hebt het goed gedaan. Bravo.’ Toen wees ze naar de papieren en boeken die over de werktafel lagen verspreid. ‘Maar ruim eerst je spullen op. Mevrouw McGovern zal me ervanlangs geven als je je papieren zo ongeordend laat liggen.’

‘O, daar twijfel ik niet aan.’ Celia stapelde haar boeken op en grijnsde. ‘Soms vraag ik me af wie er nu werkelijk het hoofd van dit

huishouden is, mijn vader of onze saaie hoofdhuishoudster.’

‘Sst.’ Amity drukte haar vinger tegen haar lippen. ‘De muren lijken hier oren te hebben.’ Toen hielp ze met het ordenen van de losse papieren en de pennen.

Terwijl ze opruimden, kon Amity de opmerking van de jonge vrouw over Hitler niet uit haar gedachten zetten. Ze had nog nooit eerder iemand de vergelijking horen maken tussen de Duitse dictator en de verwoester van de Hunnen, maar iets diep vanbinnen zei haar dat het een toepasselijke vergelijking was. Nu ze Hitlers toespraken gehoord had via de BBC, zou het haar verbazen als hij bij het Sudentenland zou stoppen. Hoewel zowel Frankrijk als Groot-Brittannië zich vast had voorgenomen om een oorlog te vermijden, vermoedde Amity dat het wel zover zou komen.

Toen alles was opgeruimd, liet Celia geen ogenblik verloren gaan en liep met gehaaste stappen naar de garderobe.

‘Nog één vraag,’ riep Amity haar achterna, terwijl ze opstond van haar plek aan de tafel.

Celia keerde zich om, waarbij haar rok heen en weer zwierde, en zette haar handen op haar heupen. ‘Maar je zei dat het maar twee vragen zouden zijn.’

Amity knikte. ‘Dit is niet zozeer een vraag, maar meer iets om over na te denken. Zou jij gedaan hebben wat paus Leo I deed? Zou jij het hebben aangedurfd om zo’n wreed iemand als Attila de Hun te benaderen?’

Celia hief haar gezicht op naar het glazen plafond van de serre en concentreerde zich op de vallende sneeuw. Ze bleef stilzwijgend staan en even was Amity ervan overtuigd dat ze de vraag vergeten was en opnieuw in gedachten verzonken. Amity stond op het punt om het opnieuw te vragen toen Celia Amity aankeek.

‘Ik veronderstel dat ik het aan zou durven om tegen een Hunse indringer op te staan, als ik zou weten dat God aan mijn kant stond. Ongetwijfeld meende paus Leo I dat God met hem was.’

‘Maar hij had kunnen sterven,’ merkte Amity op, terwijl ze Celia

volgde richting de garderobe.

‘We zullen toch allemaal sterven?’ Celia’s stem klonk zachter, en plotseling leek ze ouder dan haar vijftien jaar. Haar gezicht betrok en de vreugde van zojuist was verdwenen. Amity twijfelde er niet aan dat de jonge vrouw aan haar moeder dacht, die iets meer dan drie jaar geleden overleden was. ‘Maar het is een goede vraag,’ ging Celia verder. ‘Wat als Leo niet gegaan was? Wat als hij te bang was geweest?’

Amity liet haar armen in haar wollen jas glijden en ze ervoer een vreemd gevoel in haar borst. ‘Rome zou zijn ingenomen en de huidige wereld zou anders zijn.’

En het zou nog steeds kunnen veranderen, beweerde een knagende angst in Amity’s onderbuik. Ondanks de feestelijkheid van deze tijd van het jaar – de kerstverlichting in Oxford Street en de boom op Trafalger Square – leek de Attila van deze eeuw hard op weg om hetzelfde te doen, nadat hij eerst Oostenrijk en nu Sudetenland had geannexeerd.

‘Vrede voor onze tijd,’ had Chamberlain verklaard, nadat hij een niet-aanvalsverdrag met de Duitse leider had gesloten, maar wie geloofde er nu werkelijk dat Hitler zich aan zijn deel van de afspraak zou houden?

Stil nu, daar hoef jij je niet druk om te maken, berispte ze zichzelf. Zelfs nu Andrew voor het Britse Ministerie van Binnenlandse Zaken werkte, dat toezicht hield op de immigratie in het Verenigd Koninkrijk, waren ze allebei Amerikaanse staatsburgers en konden ze Groot-Brittannië elk moment verlaten. Attila bestormde niet de poorten van haar eigen land. Nog niet althans.

Amity dacht aan het telegram van haar broer dat ze rond de middag ontvangen had. Het was een cryptisch bericht, wat ze niet helemaal begreep.

Kom me alsjeblieft opzoeken in Praag tijdens de feestdagen. Heb hulp nodig met Joods welzijnswerk. Geef je aankomstdatum door. Kamer voor je gereserveerd in Hotel Evropa. STOP.

Het was net iets voor haar broer om zo veel te vragen en zo weinig informatie te geven. Verwachtte hij dat ze alles zou laten vallen en komen? Dat ze een ticket zou kopen en naar een gedeelte van de wereld zou reizen dat in crisis verkeerde? Wat zou Clark daarvan vinden? En Celia? Amity kon de jonge vrouw toch niet zomaar achterlaten?

Maar aan de andere kant, wat hield dit Joods welzijnswerk in? Het moest ongetwijfeld belangrijk zijn als haar broer haar hulp inriep. Ondanks de gebrekkige informatie in het telegram, begreep Amity de context van het bericht van haar broer. Na de annexatie van het Sudetenland die kortgeleden had plaatsgevonden, waren de Joden die in dat deel van Tsjecho-Slowakije gewoond hadden uit het zojuist geannexeerde gebied verdreven, vanwege de terreur of door dreigingen van de nazi's. Waren de straten van Praag nu gevuld met vluchtelingenfamilies? Dat lag voor de hand. Maar als dat het geval was, waarom had Andrew haar dan gevraagd te komen? Zij was paus Leo I niet. Wat kon zij nu doen tegen de Hunse indringers?